

Prenumerationspris: 1/4 år Ekr. 2:— 1/2 " " 1:— 3/4 " " 0:50	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Rütli 3, Tallinn. Utkommer varannan vecka	Pren. pris till utlandet: 1/1 år Ekr. 3:— 1/2 " " 1:50 1/4 " " 0:75
---	--	--

Ragnar Fleege 50 år.

Mannen som vi presentera här är välbekant i hela den svenska världen. Allsvensk Samlings mångårig redaktör Ragnar Fleege, som Kustbon och alla estlandssvenskar minnas med tacksamhet.

Det är ett stort och betydelsefullt svenskhetsarbete ombudsmannen och redaktören Ragnar A. Fleege under en lång följd av år utfört och allt fortfarande utför — och hans verksamhet har varit och är lyckligtvis förlagd till svenskhetsarbetets självaste centrum, Riksföreningens Huvudexpedition i Göteborg, varifrån trådarna utlöpa över hela den svenska världen. — En ärlig och trofast svensk och en betydande kraft, som icke nog kan uppskattas, är herr Fleege — hans arbetsbörda är stor, men han har visat sig vara mannen, som är den vuxen.

Vi ha tidigare i Kustbon skrivit om Ragnar Fleege (se Kustbon den 3 april 1928). Denna gång vilja vi understryka, att vår lilla tidning i honom alltid haft och har en trotast vän och ett kraftigt stöd, då det gällt tidningens existens, men vad som kanske varit viktigare än genom honom insamlade pengar, är den förståelse det lilla tidningsföretaget ständigt rönt från vännen Fleege's sida.

Och då nu Ragnar A. Fleege den 23 april fyller 50 år bringar Kustbon honom — däri instämma nog alla estlandssvenskar — sin hyllning och tackar på samma gång för gott samarbete och all hjälp. I fortsättningen önskas lycka och framgång i arbetet!

N. B.

Estlandssvenskarne och turisttrafiken.

Efter kriget ha svenskarne i allt större utsträckning börjat söka sig över till Estland för att i detta romantiska och så billiga land tillbringa större eller mindre del av sin sommarledighet.

Turisttrafiken är ingen föraktlig inkomstkälla för ett land som förstår att inrätta sig därefter och dessa tider då en blind nationalism mångenstädes i världen kommit den mellanfolkliga handeln att slappna av, ge turisterna en välkommen slant.

För estlandssvenskarne är turistströmmen från Sverige av

Estland är Europas billigaste land. Tillbringa sommarledigheten i Estland och lär känna det svenska kulturarbetet här. Men prenumerera först genom posten på Kustbon, vars redaktion står till tjänst med allt slags upplysningar.

särskild betydelse och kunde bli av ännu större, om man bemödade sig att inrätta sig just efter svenska anspråk.

Men det är icke blott penningeförtjänsten som borde locka. Turistlivet bidrager mer än något annat att göra den estlandssvenska stammen känd och värderad i Sverige och underlättar i hög grad en gynnsam utveckling av det svenska kulturarbetet i Estland.

Kanske vågar man också påstå, att den svenska turistströmmen i Estland har betydelse för hela landet även i politiskt hänseende. De politiska strömningarna i östersjöbäckenet synas f. n. gå i riktning mot ett starkare sammangående mellan de nordiska länderna. I dessa dagar väntas den svenske utrikesministern till Baltikum på ett besök, som troligen har större betydelse än blott den diplomatiska artighetens. Ju fler rikssvenskar som under somrarna lärt sig trivas i Estland och haft tillfälle att i någon mån sätta sig in i landets livsproblem, desto

Annonsera i Kustbon som har prenumeranter i 3 världsdelar!

större utsikt till att förverkliga de nordiska ländernas enande i olika hänsenden. Ju närmare banden mellan Sverige och Estland knyts, desto starkare blir den estniska statens intresse för den estlandssvenska stammens bibehållande och nationella förkovran.

De estniska badorterna göra en rätt stor propaganda i utlandet, och många svenskar söka sig hit, men framför allt synes det vara Hapsal som lockar, och härvidlag är det estlandssvenskarnas närliggande bygder som i första hand göra sitt därtill. Estlandssvenskarne som leverantörer till hotell och pensionat ha därigenom en indirekt inkomst, men önskvärt vore om de svenska församlingarna själva toge saken i sin hand och sörjde för inrättande av flera rent svenska företag i sina trakter.

Den finländska ögruppen Åland drar under somrarna tiotusenden svenskar till sig, och det är ingenting som hindrar att tillströmningen till estlandssvenskarnes nejder kunde flerdubblas. Enkla men goda, efter svenskt mönster inrättade och ledda pensionat och småhotell, som lade an på att ordna litet för bad, sport, utflykter och ungdoms nöjen, skulle kunna bli en verkligt avsevärd inkomstkälla för hela bygden.

Men genomsnittssvensken är ej så lätt att tillfredsställa som t. ex. den förnöjsame tysken. Det är vissa saker som svensken — även den anspråkslösaste — absolut fordrar för att trivas: punktlighet, ordning, bestämda priser utan obehagligt överraskande efterräkningar samt att få känna, att man verkligen bemödar sig om hans välbefinnande och rättar sig efter hans önsknings.

Kustbon, som bl. a. tagit sig till uppgift att befördra Estlands turistliv, står både företagare och turister till tjänst med alla slags upplysningar. Att rekommendera uppehållsort är icke lätt, men Kustbon som känner svenskarnes egenart har förutsättningar att kunna visa envar just det som passar.

Att komma turistströmmen från Sverige att svälla är från estländsk standpunkt en fosterländsk gärning och ett av de bästa sätten att i Svergie stegra intresset för det svenska kulturarbetet i Estland.

Vi vill ha skola . . .

Detta rop går i dagarna genom många byar i Rikull. Man håller byamöten varje vecka för att dryfta denna brännande fråga. Ingen får sova för då kan skolan tas bort. Bergsby, Roslep, Höbring och Rikull ha skola — stor skola med många barn — med alla 6 klasserna — och med duktiga lärare.

Varför ska våra barn gå den långa vägen (3 km.) från Roslep till Bergsby, varför ska bergsbybarnen gå den 3 km. långa vägen till Roslep? Det duger ej — tänk på skoplaget! Men arbete och timmer givas gratis, bara man får skolan mitt i byn. Ha inte höbringsborna länge nog tvingat våra barn till "sin" skola och låtit dem traska den 2—5 km långa vägen varje dag, säga nybyggarna. Nu fick vi äntligen vår egen skola, men pyttsan, den arbetar bara med en lärare, och det duger ej — vi ska ha "stor skola", dvs alla 6 klasserna, för ge vi oss ej. — Jaså, nybyggarna vilja ha stora skolan dit! Nej, det får aldrig ske, säga höbringsborna och gnugga sig i ögonen. Få se, få se, vad de nya kommunalmännen göra. De ha ren haft två sammanträden och skolfrågan har inletts under § 3, och i framtiden står den troligen som 1. punkt på dagordningen.

Under kommunalvaltiden hade de olika byarna gjort en mäktig propaganda för att få in så många mandat som möjligt, ty annars kunde den ena byn "rösta bort" den andras skola. Man lovade alltså stå för skolan, torrlägga mossor, sänka kommunalskatten, sekreterarens och ordförändens lön till det minimala, bygga vägar och kämpa för arrendatorernas skogar — men först som sist för skolan. Allt annat var värdelöst. Ett vaket "bildningsintresse" således, men ett mycket underligt sådant. Den opartiske åskådaren inser utan vidare, att man blott tänker på egna fördelar, — ej på det allmännas bästa. Fördragsmheten har försvunnit och egoismen trätt i stället: "jag själv och

mina barn skola ha det bra!" Detta är ett kort sammandrag av folkets vilja just nu. Målet för all denna politik eller rättare osämja är att få följande: i Roslep VI kl. skola, i Bergsby VI kl. skola, i Rikull (herrgård) VI kl. skola och i Höbring VI kl. skola. Odensholm och Spithamn ha förut. Och vad hoppas man vinna med detta? Aldrig en högre bildningsnivå. Man ålägger blott lärarna ett tyngre arbete, men kanske får man då arbeta i lugn och ro, ty under nuvarande strider och fientligheter är det hopplöst att arbeta. Striderna äga också rum bland de unga telningsarna. Man borde dock vänta ännu med reformen, ty det finns så få lärarinnor; de nya skoltyperna skulle kräva enbart sådana. Lärarbostäderna behöva då icke heller ombyggas och utvidgas, ty största delen äro byggda för en person, ej för en familj. Ett beslut borde alltså fattas som befrämjar bildningens höjande. Men självisheten är bildningens fiende och den borde icke få diktera besluten i skolfrågor. En skola i varje by vore en löjlighet och ett tecken på att ett folk ej hunnit långt i utveckling. Arbetet i en sådan skola kan ej bedrivas lika bra, som i en större skola och en fullständigt blandspråkig skola som Rikull håller på att få, om man ej är försiktig, är det sämsta — nationalitetssintriger bör man akta sig för. Det glunkas, att barn från Digerskog ska besöka Rikulls skola, om rum finns, ty denna skola är redan tvåspråkig.

Vad åter bildningsintresset beträffar, så får man en god inblick i saken, om man tar reda på vilka byars ungdomar mest sökt fortsätta utbildningen vid Birkas. Rektor vid Birkas kunde därvid stå till tjänst.

Framtiden får utvisa, huru skolreformen kommer att utvecklas. Det är i alla fall opartiska myndigheter, som skola stadfästa det hela, och det ställes i tvivelsmål, om dessa varje år ändra en gång fattade beslut. I alla fall får man ej ropa hej, förrän man är över bäcken. C. B.

Five o'clock

till förmån för Svensk-Finska St Mikaelsförsamlingens fattigvård

söndagen den 22 april 1934

i "Schvarzenhäupters Olaisal" (Långgat. 26).

Kaffeservering, lotteri, havretunna, musik och allmän dans.

Alla välkomna.

Domberget i Reval.

Högt över den gamla hansastaden Reval — Mellan- och Nord-europas bäst bevarade medeltida fästningsstad — höjer sig Dombergets mäktiga kalkskifferklippa, en gång en väldig borg som behärskade staden och hamnen.

Längst ute på branten, lodrätt över stupet ligger det gamla slottet och en rad lika fornåldrigt verkande byggnader, som ge en underbar siluett. De höga fästningstornen, den gamla Dom-und Ritterkirches eleganta tornbyggnad samt den ryska kupolkyrkans brokiga lökar vinka långt ut på havet turisterna till sig. Vilket svenskt hjärta med sinne för historiens minnen klappar inte fortare då man stiger någon av de branta vägarna upp nerifrån staden? Det gamla Gustav-Adolfs-huset, genom vars murar den mäktiga valvtrappan går med sina tillgångsspärrande massiva ekportar eller det långa, branta prånget mellan höga skrovliga fästningsmurar ger starka löften, som mer än infrias här uppe i Dombergets romantiska törnrosavärld.

Men hur intressant Domberget i själva verket är, får turisterna sällan erfara. Han gör en lov häruppekring och säger väl Ahhh! inför den hänförande utsikten. Men Dombergets ande blir honom förborgad.

För den moderne svensken må väl Dombergets värld verka som ett historiskt museum. Men inte bo väl människor i de här husen, frågar man sig. Människor av 20 århundradet? Jag har själv ställt mig den frågan en gång.

I själva verket trivs man oändligt mycket bättre i dessa romantikens rymliga och solida gamla våningar än i de nyare stadsdelarnas småstadsnyktra nutid. Och har man en gång fått tag på den röda tråd som binder Dombergets förfallande värld samman med svunna sekler, så gripes man av brinnande lust att följa denna tråd — och, tro mig, det är underbara och häpnadsväckande ting de leda till. För en svensk borde Dombergets värld bjuda ett särskilt intresse. Från dess gamla paläer har århundraden igenom gått en ström av baltiskt blod in i Sveriges historia, och det är till icke ringa del namn från dessa hus som hjälpt till att bygga

En 12-årig gosse önskar

brevväxla

med en lika gammal gosse eller flicka i Estland.

Adri; Sven Carlsson, Sönderburg 3 Västervik, Sverige.

upp vår storhetstids fosterland. Dombergets namn leva ännu i dag i tusendetal i det moderna Sverige.

Sedan åtskilliga år har jag mitt hem i ett av dessa gamla vackra och minnesrika Domberghus, där redan första vintern följanda lilla händelse inträffade som öppnade mina ögon för Dombergets romantik.

En kulan vinterkväll, då stormen ven som den blott kan vana här uppe, kommer vår gamla estniska kokerska inrusande nästan vanmäktig och skriker att djävulen är ute i handkammaren för att hämta hennes fattiga själ.

Nå, så illa var det nu inte ställt. Gamla „Kocka“ — sextio år i familjen — är mer än from och har en ren medeltidskräck för Den Lede. Men konstigt var det i alla fall, ty nerifrån grönsaksställaren under handkammaren hördes häftigt bultande och det dova ljudet av röster.

Jag gick lilla trappan ner till grönsaksriket, skottade undan sandlagret och hörde nu tydligt att det underifrån dunkade på den gamla igenrostade järnlucka, som bevisligen inte varit öppnad på minst femtio år. Med hjälp av ett hos „kojamees“ — gårdskarlen — lånat järnspett lyckades jag bända upp luckan och halade ur mörkret upp tvenne över all beskrivning smutsiga och illaluktande målbrottsgrabbar.

Dessa hade nere i staden länge haft ett gott öga till en mystisk gammal järnlucka i Dombergets stödmur, hade en mörk kväll brutit upp densamma och givit sig på upptäcktsfärd in i Dombergets underjordiska grävlingsslya — det vittförgrenade nät av gångar, som spelade en stor roll i forna tiders fortifikationssystem. Numer har en del av nätet apterats till kloakledningar och det var sannerligen inte underligt att de båda grabbarna doftade som de gjorde.

Under vårens lopp skall jag ge några små historier om Dombergets svunna tider. Kanske kan sommarens turist däri-genom ha litet lättare att på egen hand finna vägen in i sagolandet.

Carolus.

Det nordiska ungdomsmötet.

13 — 16 juli i Helsingfors.

Ryktet har redan förmält om ett planerat allmänt ungdomsmöte instundande sommar i Helsingfors omfattande Danmark, Sverige, Norge, Estland och givetvis Finland. Inbjudan har numera utfärdats av Finlands svenska Folkdansring och tillställts fru Helga Blee (Neiude tän. 6, Hapsal) som mottager anmälningar om deltagande och meddelar närmare upplysningar.

Förutom våra folkdanslag och ungdomsföreningar kan envar intresserad deltaga i den planerade färden till Helsingfors, som lovar bli både lärorik och nöjsam. I händelse tillräckligt antal deltagare anmäler sig sker affärden från Hapsal i förhyrd ångbåt, varigenom resan fram och åter torde belöpa sig till omkr. 4 kr. Enligt meddelande från värdföreningen, Finlands svenska Folkdansring, belöpa sig kostnaderna för deltagare i mötet med fester, utfärder och nattlogi (resan till Tavastehus undantagen) till 155 fmk. eller omkr. 15 ekr. per person.

Ett unikt tillfälle beredes sålunda estlandssvensk ungdom att stifta bekantskap med folkliga ungdomssträvanden i grannländerna och Finlands vackra huvudstad med omgivningarna.

Från Vormsö skrives och anhålles om plats för följande:

I Sviby pågick en såkallad frälsningsrörelse. Predikanter predikade utsökta bitar, folk trugades fram till frälsning, man bad, och så var man frälst, hette det. Man behöves ej räcka sin träto broder handen ill förlåtelse, ej heller återföra tjuvgodset.

Inom kort voro byns predikanter så heliga att de förbjödo ungdomar som tillhörde kyrko-kören att deltaga i den Icke endast mot fäderns kyrka visar man förakt utan även baptist-samfundet.

Dessa predikanter borde först lära åttonde budet samt ta reda på 1. Petri 2:1 och lära sig avstå från fula skällsord.

Tilläggas må att ovannämnda predikanter i ekonomiskt hänseende förorsakat sina närmaste medmänniskor stora bekymmer. På deras frukt skolen I känna dem.

Vormsöbo.

Gymnasiet i Hapsal.

Vid Hapsals Svenska gymnasium blir det tentamina i flera ämnen såväl med tredje som även andra och första klassernas elever. Början göres redan den 16. maj.

De elever som bestå proven få samma rättigheter som statsgymnasiernas elever.

Svensk-finska S:t Mikaelstörnsamlingens sykkrets

anordnar söndagen den 22 april five o'clock i Schwarzhaupters Olaisal med lotteri m. m. till förmån för församlingens fattigvård. Programmet, som blir synnerligen omväxlande uppväger säkerligen inträdesavgiften, vilken denna gång fixerats till 50 cent. Detta enastående tillfälle till eget nöje och andras hjälp borde icke försummas av någon.

Birkas.

Den 5. inst. maj avslutar Birkas Folkhögskola sitt arbetsår. Följande dag anordnas utställning av elevarbetena och i samband därmed programafon med lotteri till förmån för en elevexkursion inom landet, varom elevernas anhöriga och allmänheten härmed underrättas.

Varjehanda.

Prosten Nilsson har utträtt ur SOV:s styrelse. Efterträdare blir suppleanten Johan Berggren.

Riksdagsperioden avslutas officiellt den 24. April, varefter ledamöternas arvoden upphöra. Jordbrukspartiets förslag att redan nu reducera ledamöternas antal till 50 har avslagits.

Två Runöfiskare, som avhämtat post i Arensburg, ha på återvägen stormdrivits och sedan deras båt gått förlorad räddats från ett isflak vid Domesnäs av en svensk ångare.

Tvenne runöskutor, som sökt le under Runö, ha stormdrivits, den ena, Alma, har landat på den kurländska kusten medan den andra, Wal, med sex man ännu ej avhörts.

Firman Rosen & Co har övertagit Aktiebanken i Reval. Den nya banklagen tillåter blott aktiebolag att driva bankrörelse, varför Rosen & Co i Juni nödgats upplösa sin bankavdelning. För att undvika detta övertog firman bankens aktiemajoritet.

Direktör Hallman vid tändsticksfabriken i Fellin — estlandssvensk — har så länge belägringsstillståndet varar förvisats till Dagö.

På en stor studentförsamling i Dorpat har en som ombud för de finska studenterna närvarande finne väckt stor skandal genom att i ett tal uttala sig ytterst kränkande mot Estlands statschef och regering och universitetsmyndigheterna i H-fors ha tilldelat honom bestraffning.

Sveriges utrikesminister Sandler väntas i dagarna till Estland på genomresa Helsingfors — Riga.

I Norge, i trakten av staden Ålesund, har ett fjällparti, vägande cirka 20 millioner ton, från en höjd av nära 2000 m. störtat ner i en 600 m. bred fjord med tvärbranta bergväggar. Genom fallet prässades en 40 m. hög svallvåg upp i en mot fjorden vettande dalgång och spolade bort tvenne byar och dalgångens hela jordlager. 41 människor omkommo.

Sovjet har förlängt sina fördrag med de baltiska staterna på II år.

Härigenom förplikta sig grannarna att under denna tid ej föra krig med varandra utan att låta alla tvister avgöras på fredlig väg.

I Finland råder f. n. stort missnöje med importen från Estland. Man anser det onödigt att en million liter sprit införs och håller före att Finland självt kunde bränna sin sprits. Den finlands-svenske riksdagsmannen Kullberg protesterar i riksdagen mot införsel till Finland av lantbruks och trädgårdsprodukter från Estland, vilket skadar de finska näringarna. Som estlandssvenskarne ha stort intresse av export på Finland, synes det nödvändigt att åtgärder vidtagas för att skydda den svenska stammen i Estland mot faran.

I Rumänien har upptäckts en officerssammanväringning att mörda hela kungahuset och den nuvarande regimens alla ledande män. Detta skulle ske genom att vid en stor fest i en kyrka spränga denna i luften.

Sv.-finska S:t Mik. förs.

3. sönd. eft. Påsk högm. kl. 11 fm. söndagssk. kl. 12,15.

Sångkören samlas varje tisdag kl. halv 8 em. å Svenska skolan.

Kören medverkar vid Nargö kapells grundstensläggning, varför härmed uppmanas till livligt deltagande.

Söndagen den 22 april. Nuckö kyrka kl. halv 11 fm. estnisk gudstjänst.

Rosteps kapell kl. 5 em; gudstj.

Söndagen den 29 april. Nuckö kyrka kl 10 fm. Svensk, kl. 12 estnisk gudstjänst.

Söndagen den 6 maj. Nuckö kyrka halv 11 fm. gemensam svensk - estnisk gudstj.

Klottorps bönhus kl. 5 em. gudstj.

Prima PORTLAND CEMENT

A/B Gullhögens Bruk, Skövde.

Kuresaar (Arensburg)

Badort för hälsa, lugn och vila

Säsongtid 1 juni — 10 september

Arensburgs radiumhaltiga hälsogyttja läker alla svåra sjukdomar såsom: ledgikt, bensmärtor skrofulos och bentuberkulos, alla slags hud-, nerv-, kvinno- och barnsjukdomar m. m.

Tre stora gyttjebadsanstalter med förutom gyttjebad även kolsyre-, syre-, tall-, elektriska och sjöbad.

I anstalterna praktisera kända och kunniga läkare.

Härligt klimat, lugnt, hemtrevligt och billigt Kalla havsbad — fin sandstrand — solbad.

För nöjeslivet har man också sörjt.

Daglig orkestermusik i den vackra och minnesrika stadsparken samt på stranden. I kursalongen teaterkvällar, konserter, kabaré m. m.

All slags segelsport, rodd, paddel, motor båtsfärder, tennis etc.

Fiskrika floder, vikar och insjöar.

Båtförbindelser med Tallinn 2 gånger och med Pernau och Riga 1 gång i veckan. — Daglig omnibussförbindelse med Tallinn och andra orter.

Närmare angående kurorten meddelar på begäran

Kuresaars stadsförvaltning.

Giö barnen SVEA
CHOKLAD och CACAO
Närande. Välsmakande.
A.-B. Seea Choklad-Norrköping

„Besök
Pärnu“

Tillbringa semestern i PÄRNU (Pernau)!

Estlands vackraste havsbadort.

Underbar plage.

Modern vattenbehandling. Gyttje-, kolsyre- och andra hälsobad,

Framgångsrik behandling av gikt, podager, kvinnosjukdomar, hjärtfel etc.

Omfattande nöjesliv. Symfonikonserter.

Billig helpension, billiga rums- och "per gång" - priser.

**Närmare genom „Supelinspektor“
(Badinspektören) Pärnu.**

Reserverad Annonsp plats.